

Dk - DIALOG

Cena 12,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

IX. VALNÁ HROMADA DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Vážené členky, vážení členové,

přijměte naše pozvání na IX. valnou hromadu, která se bude konat

v neděli dne 25. listopadu 2018

v 10 hodin v Měšťanské besedě v Praze (CEVRO Institut – vysoká škola), Jungmannova 17, Praha 1.

Agendou letošní valné hromady bude zpráva o činnosti Klubu za uplynulé období, diskuse k této zprávě, schválení hospodaření Klubu, projednání další činnosti Klubu a k tomu přijetí usnesení. Důležitým bodem bude volba nového vedení Demokratického klubu. Bližší informace a podrobný program zveřejníme na webových stránkách klubu a na valné hromadě.

Informace k volbám

V příloze aktuálního čísla Dk-Dialogu naleznete hlasovací lístek k volbě nového Ústředního výboru a Ústřední revizní komise Demokratického klubu. Žádáme Vás, abyste využili svého členského práva a odevzdali svůj hlas. Zúčastníte se tím zvolení nového vedení a zároveň tím vyjádříte vztah ke Klubu.

Jak můžete volit?

V příloze naleznete hlasovací lístek. Na tomto oboustranném lístku zaškrtněte na první straně pomocí křížku maximálně 15 kandidátů do

Ústředního výboru a na druhé straně označte maximálně 5 kandidátů do Revizní komise. Po vyznačení kandidátů vložte svůj hlasovací lístek do neoznačené obálky. Tuto obálku prosím přeložte a vložte do obálky s adresou Demokratického klubu, na které vyplňte odesilatele (postačí jméno nebo Vaše členské číslo). Tuto obálku pak můžete doručit osobně kdykoliv na sekretariát Klubu v Jungmannově ulici (odevzdat ve vrátnici CEVRO Institutu) nebo vhodit před zahájením jednání do hlasovací urny, kdy budou také otevřeny zaslané obálky s hlasovacími lístky.

Můžete též obálku ofrankovat a zaslat poštou nebo někoho požádat, aby obálku doručil za Vás. Pokud použijete pošty, doporučujeme odeslání nejpozději do 22. listopadu 2018 v rámci České republiky, členové v zahraničí by měli poslat s dostatečným předstihem. V případě jakýchkoliv otázek se na nás neváhejte obrátit písemně, telefonicky nebo mailem (uvedené informace o spojení jsou v každém Dk-Dialogu).

Výkonná rada Dk

ÚVODNÍ SLOVO

Když se mě před několika lety pan profesor Zdeněk Pavlík dotázal, zda bych byl ochoten kandidovat na pozici předsedy Demokratického klubu, byla to pro mě výzva spojená s velkou odpovědností. Pana profesora jsem si od studentských let nesmírně vážil a uvědomoval jsem si, jak důležitá je existence platformy, v níž by se nezaujatě, kriticky a kompetentně hovořilo o podstatě a otázkách demokracie. Vzhledem k tomu, že mě povinností nově zvoleného předsedy mezinárodní Společnosti pro vědy a umění a akademické závazky přiměly uvažovat o tom, jak skloubím obě funkce, přemýšlím i o tom, v jakém stavu je Demokratický klub.

Zakladatel našeho moderního státu prohlásil, že „demokracie je diskuse“. Mínil tím, že jde o vytvoření a udržení společenství svobodných, rovnocenných a sebevědomých občanů, kteří se mohou bez obav z následků otevřeně vyjadřovat o věcech veřejných a svým hlasem a případnou politickou aktivitou přímo ovlivňovat podobu své komunity. Demokracie je historická sázka na moudrost většiny, jejíž rozhodnutí je třeba respektovat, a to i v případě, že nám samotným moudrá nepřipadají. Demokracie proto není teokracie, odvolávající se na boží vůli, aristokracie, spoléhající se na vedení „urozené“ kasty, nebo technokracie, věřící v nadřazenost čistě racionální správy. Demokracie je vláda „obyčejného“ muže či ženy z ulice. Již Winston Churchill věděl, že rozhovor s nimi nás často naplňuje děsem a pokušením elitářství. Nesmíme jim ale podlehnout, jestliže chceme zůstat demokraty. Demokracie vyžaduje značné sebezapření při pohledu na počínání spoluobčanů.

Demokracie je archaická instituce. Nalezneme ji ve starověkých městských státech Mezopotámie, severní Indie a Egejské oblasti a shromážděných severských Germánů. V době zrodu velkých impérií, koncentrace moci, energie a síly potřebných pro dobývání světa, upadla v nemilost. Až do druhé poloviny osmnáctého století byla demokracie v aristotelském smyslu pejorativním označením pro anarchii, rozvrat a korupci. Její znovuzrození na prahu moderního věku bylo překvapivé. Historická aliance mezi demokracií a modernitou však zůstává křehká. Počátkem čtyřicátých let minulého století byla demokracie takřka vytlačena z evropského kontinentu. Snaha o její násilné zavedení na Středním východě v duchu Fukuyamova „konce dějin“ vyústila do krvavého chaosu. V globálním světě se vynořují dynamická a energická ohniska politické moci, která se nabízejí jako atraktivní alternativy k západní demokracii vyhlížející jako příznak upadající a unavené civilizace.

Může demokracie v této zkoušce obstát? Po čem touží lidé stejně či více než po svobodě či rovnosti? Po spravedlnosti. Demokracie musí být výkonnější než její rivalové při budování právního státu. To je prubířský kámen, jenž rozhodne o její budoucnosti. Pokud pod tlakem nenasytné oligarchie, nekompetentních politických „elit“ či štvavých a nevěrohodných médií při tomto úkolu selže, obyvatelé nevyzpytatelného a krutého světa naleznou útočiště u „osvícených“ tyranů. A demokracie si v takovém případě svůj opětovný zánik plně zaslouží.

Ivo T. Budil, září 2018

PŘÍSPĚVKY

29. SVĚTOVÝ KONGRES SPOLEČNOSTI PRO VĚDY A UMĚNÍ

Společnost pro vědy a umění (SVU, Czechoslovak Society of Arts and Sciences), která tento rok oslavila šedesátileté výročí své existence, se zrodila ve Spojených státech amerických době studené války především za účelem udržení kontinuity českého a slovenského myšlení, bádání a umělecké tvorby ve svobodných podmínkách zahraničního exilu. V průběhu uplynulých desetiletí se představitelům společnosti podařilo vytvořit rozsáhlou síť zahrnující osobnosti českého a slovenského původu a zájemce a přátele České a Slovenské republiky prakticky po celém demokratickém světě.

Jednou za dva roky pořádá Společnost pro vědy a umění světový kongres, který se po roce 1989 přesunul na území České a Slovenské republiky. Účastníci se v minulosti sešli v Praze, Bratislavě, Košicích, Plzni,

Olomouci, Táboře nebo Českých Budějovicích. V roce 2018 poskytla platformu pro konání kongresu Metropolitní univerzita v Praze. Zmíněné setkání, jemuž udělili záštitu předseda Senátu Parlamentu České republiky Milan Štěch a předsedkyně Akademie věd České republiky prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc., zahrnovalo odbornou i společenskou část. Slavností zahájení proběhlo v budově senátu a přilehlých Valdštejnských zahradách a jeho součástí bylo udělení výročních cen pražskou skupinou *Společnosti pro vědy a umění*. Ve středu 11. července se uskutečnilo během plavby parníku po Vltavě z rukou Pavlína Moskalykové, prezidentky *European Union Arts Foundation*, předání 2018 *European Union Arts Award* Vladimíru Mišíkovi a Lidě Sandera, předsedkyni místní skupiny *Společnosti pro vědy a umění* v Los Angeles.

V průběhu plenárního zasedání, které otevřelo na půdě Metropolitní univerzity Praha akademickou část programu, vystoupili kromě zástupkyně amerického velvyslanectví a rektora a ředitele Metropolitní univerzity Praha rovněž Eliška Hašková Coolidge, Martin Palouš a Milada Polišínská. Hugh Agnew, Paul Burik a Gregory Ference, kteří se ve svých zajímavých příspěvcích zabývali okolnostmi vzniku samostatné Československé republiky, byli první z více než šedesáti přednášejících prezentujících se na kongresu.

Symbolickým i emocionální vrcholem kongresu bylo bezpochyby plenární promítání unikátního dobového amerického dokumentu o Pražském jaru, který měl premiéru teprve v létě tohoto roku v Los Angeles. Na vzniku zmíněného téměř hodinového filmu se podílel tehdy jako student Rudolf V. Perina, jenž se narodil v lednu 1945 v Táboře. V roce 1950 jeho rodiče emigrovali do Švýcarska, odkud následujícího roku odjeli do Spojených států amerických. Po studiích Rudolf V. Perina pracoval na americkém ministerstvu zahraničí a působil jako diplomat v Ottawě, Moskvě, Berlíně, Bruselu, Bělehradě a dalších destinacích. Byl nadšen myšlenkou, že v průběhu pražského kongresu uvede dokument o Pražském jaru, a na návštěvu své bývalé vlasti se velice těšil. Bohužel, 13. června 2018 jej náhle zastihla v jeho domě ve Washingtonu smrt. Účastníci kongresu uctili jeho památku minutou ticha.

29. světový kongres *Společnosti pro vědy a umění* 10. až 12. července 2018 v Praze doložil počtem a úrovní vystupujících životaschopnost zmíněné organizace, která prokázala i ve změněných historických podmínkách svoji vitalitu a perspektivnost. Zvláště potěšující byla výrazná účast mladých lidí. Na závěr kongresu byly ohlášeny výsledky voleb nového vedení *Společnosti pro vědy a umění*, prvního po rezignaci bývalého prezidenta SVU profesora Igora Lukeše v srpnu 2017. Členy výkonné rady se stali Ivo Budil z Prahy (prezident), Georges Eichler z Paříže (generální sekretář), Thomas Holbik z Bostonu (pokladník), Hugh Agnew z Washingtonu (vice-prezident pro akademickou a publikační činnost) a Mi-

chael Seng z Chicaga (vice-prezident pro studentské výměnné programy).

V červenci 2018 se během pražského setkání názorně demonstrovalo, že existuje globální komunita Čechů, Slováků a jejich blízkých, kteří svým rozhledem, znalostmi a dovednostmi mohou přispět k rozvoji svobody a demokracie a dosažení trvalé prosperity České a Slovenské republiky.

<https://www.svu2000.org/>

<https://www.svu2000.org/praha/>

Ivo Budil, září 2018

PSYCHOLOGIE DEMOKRACIE A (NE)DEMOKRATŮ

Lidstvo si za dobu své existence vyzkoušelo různé druhy vlády – autokracii (monarchii), teokracii, oligarchii, plutokracii i demokracii. Politolog Dahl k tomu kriticky poznamenává, že demokracie není ve skutečnosti vládou všeho lidu, ale spíše polykracií, tj. vládou mnohých. Všeobecně známý je Churchillův výrok o tom, že demokracie je nejhorší formou vlády, kromě těch ostatních forem, které si lidstvo čas od času vyzkoušelo. A skutečně, někdy se nám může zdát, že se svět blíží do další formy – do fáze kakokracie či kakistokracie, tj. formy vlády, kde jsou u moci ti nejhorší, tj. nejméně kvalifikovaní a nejméně morální občané.

Jak definic demokracií, tak jejich skutečně existujících forem je nesčetný počet. Jen jejich odborných definic jsou stovky. Odborná literatura mluví o demokracii plné (full, thick), ale také nedokonalé, omezené, neliberální a dokonce totalitní. Přesto panuje poměrně vysoká míra shody v tom, že demokracie je nicméně pokládána za režim, který:

nejlépe chrání lidská práva,
umožňuje seberealizaci člověka,
napomáhá ekonomické prosperitě,
je systémem řešení konfliktů.

Z hlediska psychologie je zvláště významná možnost seberealizace, sebeaktualizace, tj. možnost plně využít všech svých schopností. A samozřejmě žít ve světě, kde jsou konflikty řešitelné nenásilnou formou. Demokracii je totiž možné považovat za institucionalizovaný systém řešení konfliktů. Této vlastnosti demokracie si povšiml již I. Kant (1795, Zum ewigen Frieden). Demokracie dává naději na Pax democratica - Demokratický mír. Pax democratica má dva aspekty: (a) vnitropolitický, tj. že demokracie se ke svým občanům chovají slušněji a zabíjejí méně svých

vlastních občanů než jiné režimy a (b) z mezinárodní perspektivy je důležité, že skutečné demokracie spolu neválčí, neznamená to ovšem, že by nenapadaly systémy nedemokratické.

K paradoxům demokracie patří, že míra demokratičnosti se neodráží v názvu země (viz Korejská lidově demokratická republika versus demokratické monarchie). Ostatně již Orwell upozorňoval na to, že zastánce každého režimu tvrdí, že ten jeho režim je demokratický.

Paradoxní rovněž je, že demokracie se v delší časové perspektivě jeví jako slibný a životaschopný řád, přitom ale v konkrétních případech víme, o jak křehký a reverzibilní systém se jedná. Její křehkost je dána tím, že demokratický systém je založen na vzájemně rozporných principech, jako jsou svoboda a demokracie, práva jedince a práva většiny, apod. (viz též Klicperová-Baker a kol. 1997).

K nestabilitě demokratických systémů navíc přispívají i některé psychologické mechanismy, které posilují naši sobeckost a brání nám být velkorysejší a více sociálně orientovaní. K těm mechanismům patří např. **základní atribuční chyba** (Lee Ross - své chyby omlouváme situačními faktory, zatímco chyby druhých jejich špatnou osobností), dalším je **kognitivní disonance** (Leon Festinger - víme jen to, co chceme vědět, nepříjemné věci potlačujeme a vytěsňujeme; čehož si ostatně všiml již S. Freud). Proti společnosti a často i nám samotným dále působí také tzv. motivovaná sociální kognice a různé 'sociální pasti'. Nejznámější z těchto sociálních pastí je Tragédie obecní pastviny (Hardin 1968 - Tragedy of the Commons), která jasně vysvětluje mechanismus sobeckého chování jedince ve skupině.

Všechny tyto zákonitosti a zkušenosti nás tak dovádějí k údivu: Jak to, že demokracie vůbec existuje – a dokonce leckde prosperuje? Odpovědí nám je samo motto Francouzské revoluce: volnost, rovnost a bratrství. Demokracie (a tedy i pax democratica) jsou založeny na svobodě, rovnosti a bratrství a ke každému principu lze podat politickopsychologické vysvětlení (Feierabend & Klicperova-Baker, 2015).

Svoboda – psychologickou zkratkou lze vysvětlit, že díky svobodě jsou lidé méně frustrováni, a tak jsou méně agresivní.

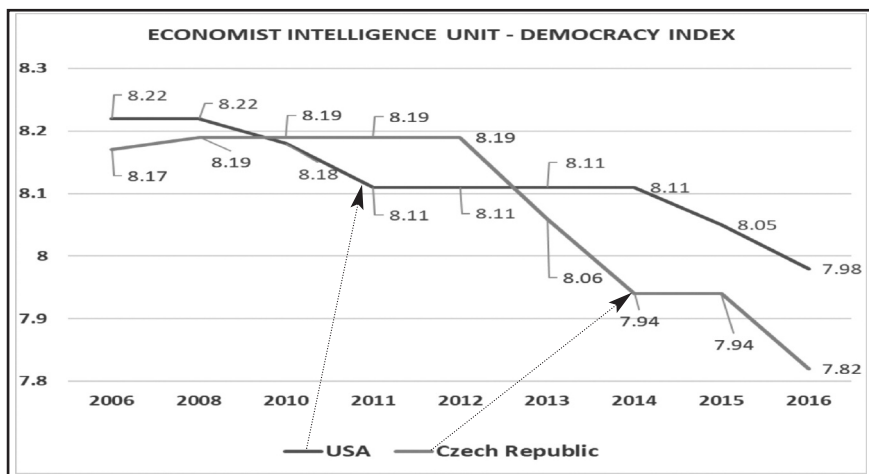
Rovnost znamená vertikální blízkost. Ta je zajišťována rovností před zákonem a také rovnými volbami, kde všichni volí a teoreticky mohou být i voleni.

Bratrství, to je horizontální blízkost lidí navzájem. Tím je humanismus, občanská kultura, občanský nacionalismus a především slušnost reprezentovaná respektem k druhým lidem a vstřícností. Slušnost je nárazník, který změkčuje konflikty.

To je ovšem teorie. Jak vypadá praxe? Rozmanité instituce sledují vývoj demokracie ve světě. K nejprestižnějším patří Freedom House a Eco-

nomist Intelligence Unit. Dávám přednost EIU, protože její hodnocení je detailnější, používá jemnější indexy, a ne jen pětistupňovou škálu jako Freedom House.

Kdo je na čele žebříčku demokratičnosti na světě? Jsou to skandinávské země: Norsko, Island a Švédsko, pak Nový Zéland a zase Dánsko. Česká republika se v poslední době nedostává ani do první třicítky. Přitom jsme nedávno, v minulé dekádě, to dotáhli do první dvacítky, do lichotivého ranku skutečných (plných/full) demokracií. Do kategorie defektních demokracií jsme se propadli až v roce 2013 – viz Graf 1. Nejsme ovšem v našem propadu sami, je to problém celého našeho postkomunistického regionu. A i jiných zemí ve světě, ostatně, strmý pokles začaly ještě před námi i Spojené státy (Klicperová-Baker 2017).

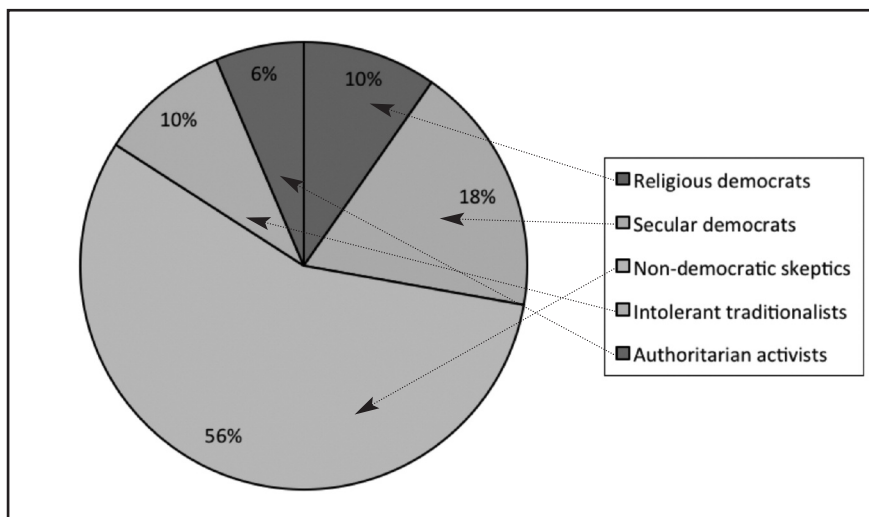

Graf 1. Vývoj úrovně demokracie v poslední dekádě podle zjištění Economist Intelligence Unit

Politologický pokles zřejmě souvisí i s psychologickými změnami. Vzali jsme si na pomoc psychologickou teorii mentalit. S kolegou Košťálem jsme analyzovali hlavní politické mentality národů Evropy. Provedli jsme sekundární analýzu dat Evropské studie hodnot, která jsou volně k dispozici. Trsová analýza odpovědí 63 tisíc respondentů ze 44 zemí na 73 otázek dotazníku naznačila podobnosti i rozdíly mezi Evropany. Ve všech zemích jsme zjistili hlavní pětici mentalit: byli to sekulární demokraté, náboženští demokraté, netolerantní tradicionalisté, autoritářští aktivisté a nedemokratičtí skeptici. Procentem zastoupení se ale jednotlivé země výrazně lišily. Podle očekávání se nejvyšším procentem demokratů vyznačovaly země západní. Země skandinávské přitom vedly v počtu se-

kulárních demokratů, např. v Dánsku jich byly téměř dvě třetiny a zbytek tvořili především demokraté nábožensky založení. Ve východní Evropě, zejména v Turecku, se projevovala tradiční mentalita s velkým podílem náboženství a podezíravostí k moderním společenským jevům. (Mimořádně, velké zastoupení tohoto tradicionalistického uvažování se projevovalo také v sousedním Polsku a Slovensku.) Radikální náboženský aktivismus byl zase nejzřetelnější v jižním cípu bývalé Jugoslávie, zejména tam, kde na sklonku minulého století došlo k násilnostem a válce.

Jak na tom byli občané České republiky? Odpověď podává Graf č. 2. Data naznačila, že počet skutečných demokratů dosahuje necelé třetiny, samozřejmě s převahou sekulárních demokratů nad religiozními (18 ku 10 %). Byli jsme ale poněkud zklamáni tím, že většina českých občanů se v dotaznících projevovala jako poněkud nedemokratičtí skeptici. Jak konkrétně odpovídali? Nejen, že v porovnání se všemi ostatními mentalitami měli nejskeptičtější názor na demokracii, ale také byli ze všech nejméně ochotni jít k volbám. Byli také poměrně nedůvěřiví ke svým spoluobčanům. Byla to jen póza a respondenti byli ještě pod vlivem dozívající ekonomické krize a blbé nálady? Kolik z nich se cítilo natolik zklamáno demokracií, že upadli do určitého stavu odcizenosti? Těžko říci, ale dosavadní volební výsledky tento chmurný obraz spíše potvrzují, než vyvracejí. Útěchou není ani to, že český profil se velice podobal profilu mentalit Maďarů.

Graf 2. Odhad politicko-psychologických mentalit v České republice v minulých dekádách na základě datových souborů Evropské studie hodnot

K diskusi se proto nabízejí především starosti, které dnešní doba vzbuzuje:

Naše demokracie hubne, přibývá jí chyb na kráse. Lidé leniví, vnímají ji pouze jako „divácký sport“.

Demokracie sama od sebe je křehký, nerovnovážený systém; bez neustálé péče ji můžeme, když ne ztratit, tak podstatně omezit.

Demokracie jsou z definice konsensuální, a tak pomalé a váhavé, nebývají dostatečně průrazné a rozhodné, působí neschopně a to dále odrazuje voliče, kteří volají po pevné ruce.

Demokracii ztratíme, když ji necháme privatizovat zbohatlíky, plutokraty. Demokracie se pak přiblíží fašismu.

Záleží na nás všech, zda necháme náš post-komunismus přerůst v post-demokratismus.

Použitá a relevantní literatura:

Feierabend, I. K. & Klicperová-Baker, M. (2015). Freedom and psychological proximity as preconditions of nonviolence: the social psychology of democratic peace. *South African Journal of Psychology*, ročník 45, str. 564-577.

Hřebíčková, M. & Klicperová-Baker, M (2018). Češi v nebi a v pekle. *Vesmír*, ročník 97, září, str. 510-513.

Kant, I. (1999). *K věčnému míru*. Praha: Oikoymenh.

Klicperová-Baker, M. (2016). Sociálně psychologické základy demokracie: Teoretická analýza a empirické sondy. *Československá psychologie*, ročník 60, Supplement 1, str. 96-109.

Klicperová-Baker, M. (2017). *Czech-American Relations. Shared history, compatibility of attitudes, and the importance of democracy* San Diego: San Diego State University - Montezuma Publishing. ISBN 978-0-7442-9339-5. Pdf volně ke stažení na stránce Psychologického ústavu AVČR, záložka Publikační činnost nebo na:

http://www.psu.cas.cz/miranda2/export/sites/avcr/data.avcr.cz/human-sci/psu-brno/sys/galerie-download/Klicperova-Baker-Martina_-Czech-American-Relations.pdf

Klicperová-Baker, M., Feierabend, I. K., Kovacheva, S., Titarenko, L, Košťál, J. & Hofstetter, C. R. (2007). *Demokratická kultura v České republice: Občanská kultura, ethos a vlastenectví ze srovnávacího pohledu*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1433-7.

Klicperová-Baker, M., & Košťál, J. (2015). European Sociopolitical Mentalities: Identifying Pro- and Antidemocratic Tendencies Part I – Individual citizens' perspective. *European Societies* 17(3), 301-332. ISSN 1461-6696.

Poděkování:

Dovoluji si touto cestou poděkovat svým mentorům, dlouhodobým, respektive zakládajícím členům Demokratického klubu, Prof. Ivo Feierabendovi a doc. Janu Srncovi. Jmenované studie byly podpořeny grantem GAČR #15-11062S a AVČR (RVO 68081740, Strategií AV 21).

Martina Klicperová – Baker, sociální psycholog (Psychologický ústav AVČR v Praze a San Diego State University v USA), leden 2018

LETNÍ SETKÁNÍ DK 2018

V červenci jsme diskutovali o těchto tématech:

- Perspektiva nové vlády;
- Festival demokracie;
- Smysl setkání v Helsinkách;
- V MF psali, že KSČM je demokratická strana - k tomu a k referendu zveřejníme v Dk-Dialogu znovu Stanoviska Dk;
- Stoupenci přímé demokracie mají dojem, že nejsou dostatečně zastoupeni;
- Současnou situaci hodnotil německý dopisovatel;
- Spokojenost s Eurem na Slovensku;
- ČSSD je příliš decentralizovaná;
- Potřebují Pocha;
- ODS - Klaus jr. kritizoval EU;
- Inkluze - ale znamená to i handicapovaní lidé;
- Máme více vysokých škol než např. Velká Británie;

- Kol. Kovanda - spotřebitelský optimismus; zóna volného obchodu - Brusel by mohl být vstřícnější, zatím doháníme kurs koruny; Čína je bankéřem USA, jakási symbióza; Velká Británie spíše ke kontinentální Evropě; premiér se snaží být v EU aktivní; strategicky s Francií; pozitivní debata o přijetí Eura, směřování k přijetí Eura v r. 2020, měla by být úzká integrace; Řecku by možná bylo líp bez Eura; ECB a národní banky - je to různé;

- Kol. Kaplán: 1. 1. 2023 plánované Euro, podnikatelé chtějí Euro, zejména velké firmy, je třeba číst světové situace; solidarita v EU;

- Kol. Nováková citovala Dk-D č.1/2018: Albert Einstein ve svých státech Jak vidím svět (NLN 1993) hovoří v souvislosti s obdobím před druhou světovou válkou o tom, že jedině nadnárodní právní řád může

- pomoci. Možná bychom o tom měli pouvažovat i v současnosti, abychom pochopili význam spolupráce například v Evropské unii;
- V současnosti je vidět leckde nacionalismus;

*****

- **V srpnu** jsme probrali zejména vzpomínky, které se vázaly k aktuálnímu datu 21. srpna. A návaznost na dnešní dění. Byly tam i osobní vzpomínky z ČTK. Část lidí Sovětskému svazu věřila, část čekala, že nás obsadí.
- Na konci setkání jsme se seznámili s novou knížkou **OSUDY ING. VÁCLAVA SEDLÁČKA** nakladatelství Primus, která vznikla ve spolupráci s Demokratickým klubem a kterou si můžeme zakoupit za členskou cenu.

Poznámky ze setkání zapsala Jitka Nováková, září 2018

UVEDENÍ KNÍŽKY OSUDY ING. VÁCLAVA SEDLÁČKA

Vážení a milí!

Jestliže někdo má nehynoucí zásluhu, ale také neodpustitelnou vinu na tom, že tato publikace vznikla, a i v této podobě, je to jeden ze zakladatelů a dlouholetý předseda Demokratického klubu emeritní profesor Zdeněk Pavlík. Ten mne také, pravděpodobně na základě našich diskusí o politické situaci v dobách našeho studia i potom, kdykoliv jsme se setkali, nikdy neinformoval o existenci Demokratického klubu, avšak bez mého vědomí mne zařadil mezi členy Dk, i když s nedostatečným obsahem své lebeční klenby do spolku lidí s tak vysokým IQ naprosto nepatřím.

Když se Zdeněk dozvěděl o tátově osudu a jeho deníku z drážďanského vězení, chtěl si ho přečíst, a po přečtení okamžitě rozhodl, že se to musí vydat, a že se o to postará. Já jsem tehdy udělal jednu osudovou chybu. Mile překvapen Zdeňkovou reakcí, dal jsem mu přečíst několik svých literárních polotovarů, které jsem si psal o členech naší rodiny. Nadšen vidinou, že díky Zdeňkovým organizačním schopnostem se svět přeci jen o tátově neuvěřitelném osudu dozví, sháněl jsem materiály, kde jsem mohl. Teprve příliš pozdě jsem se dozvěděl, že autorem nebude otec, ale já. Nejprve jsem hlasitě protestoval, ale nakonec jsem s tím musel smířit. Věc už byla natolik rozjetá, že se nedala zastavit. Dodnes mi ale vadí, že čtenář nejprve uvidí mne – lidového vyprávěče – a teprve potom otce, o kterého jde především.

Když práce na knížce díky dokonalé profesionalitě kolektivu nakladatelství Primus a zejména pak redaktorce Daně Kratochvílové dospěla do

konečného stadia, rozhodl jsem se poděkovat neúnavnému a mně neustále znovu burcujícímu Zdeňkovi za jeho věrnost a podporu, bez níž by knížka nikdy nevznikla, tím, že jsem ji věnoval Demokratickému klubu, společnosti ušlechtilých lidí, kteří bdí nad vývojem světa a upozorňují na každou odchylku, která by mohla mít pro vývoj lidské civilizace neblahé následky. Škoda, že Dk nemůže zabránit válkám a lidskému utrpení.

Zdeněk se rozhodl prezentovat knížku na závěr pravidelného setkání členů a přátel Klubu dne 21. 8. 2018! Nepřipomíná Vám toto datum něco velmi nepříjemného z minulosti našeho těžce zkoušeného národa? Před 50 lety jsme byli v noci přepadeni, zbaveni nadějí na lidštější komunismus, a já jsem se stal exulantem. Náhoda? Avšak zajímavá. Přesně za 50 let nato se v Praze prezentuje knížka o člověku, který se dostal do konfliktu s oběma zločineckými režimy 20. století – nacismem i komunismem. Lépe si to Zdeněk opravdu nemohl vybrat a já mu k tomu ze srdce blahopřeji, i když vím, že je to čirá náhoda.

O zániku lidské bytosti si nedělám žádné iluze a vím, že mrtvý prd ví. Přesto bych byl i jako takový raději doma než v cizině a věřím, že děti můj popel nerozpráší u Dunaje, ale pod Kozákovem v Českém ráji, kde si otec mého otce na penzi koupil domek se zahradou, na níž jsem s bráchou trávil část svých letních prázdnin a později letních dovolených se svou rodinou. Tam ať děti rozsypou můj popel do houštin za plotem, kde v létě srnky a laně trávívají své odpolední siesty.

Avšak abych nezapomněl: víte, co mne na pozvánce k prezentaci knížky nejvíce dojalo? Že jste mi dali čestný titul kolega. Moc si toho vážím. A i když i moje chátrající tělesná schránka nedovolila sekat se s vámi a obejmout vás, slibuji, že dokud budu žít, budu vaší bohumilé a lidumilné činnosti držet palce.

Milan Sedláček, 21. 8. 2018

VĚZNĚM DVOU TOTALITNÍCH REŽIMŮ

V osmičkovém roce 2018, kdy si připomínáme vedle 100. výročí vzniku prvorepublikového Československa a 50. výročí sovětské invaze a následné okupace rovněž 80. výročí Mnichovské dohody a 70. výročí komunistického puče nazývaného „Vítězným únorem“, vychází v nakladatelství Primus útlá knížka „Osudy Ing. Václava Sedláčka“, která byla věnována Demokratickému klubu.

Václav Sedláček se stal postupně vězněm obou totalitních režimů, které tak hluboce a neblaze zasáhly do dějin naší země. Autorem knihy je z velké části samotný Václav Sedláček, z menší části se pak jedná o vzpomínky jeho syna Milana Sedláčka, který v roce 1966 odešel do Ra-

kouska a nyní žije v Linci. Než odešel do důchodu, tak na linecké Pedagogické akademii učil dějiny hudby, hudební výchovu a hru na housle a kytaru.

Pokud jde o nacistické vězení, tak z pohledu tehdejšího nacistického režimu rozhodně nebyl jeho otec nevinný. Navázal totiž radiové spojení s naší vládou v Londýně, informoval ji o válečné výrobě v plzeňské Škodovce a o rozmístění letecké protiletadlové obrany kolem Plzně, aby bombardovací svazy Spojenců neutrpěly příliš velké ztráty, rozhodnou-li se k náletu na Škodovku. Tato jeho činnost byla prozrazena, v důsledku toho si pro něj přišlo gestapo a spolu s dalšími třemi spolupracovníky byl odsouzen k smrti a poslán do nacistického vězení. Přesto se mu podařilo vlivem pozoruhodných okolností trestu smrti uniknout a druhou světovou válku přežít.

Co se týče komunistického vězení, tak do něho se Václav Sedláček dostal jako zcela nevinný člověk poté, co na něho byla takzvaně „ušita bouda“. V době po Únoru totiž na jeho místo v Motorpalu v Jihlavě chtěla předsedkyně tamního OV KSČ dosadit svého manžela, a tak bylo třeba Ing. Sedláčka vyklidit ze scény. Soudružka Zimáková coby všemocná funkcionářka to zařídila tak, že ho rovnou nechala zatknout a poslat do vězení ve Velkém Meziříčí. Tam zažil něco, co překonalo veškerou zkušenost z německých kriminálů, a že ty zkušenosti byly hodně bohaté. Takovéto bolševické metody a manýry odkoukané od sovětských soudruhů, možná trochu přizpůsobené temnějším stránkám české mentality, nebyly zvláště v 50. letech v období stalinismu nijak neobvyklé. I v této absurdní situaci hrozil Ing. Sedláčkovi trest smrti, ale naštěstí ho vysvobodila amnestie prezidenta Zápotockého.

Ing. Sedláček se bohužel z podruhé nabyté svobody dlouho neradoval a zanedlouho poté zemřel.

Naštěstí stačil ještě před svou smrtí v roce 1955 napsat své zážitky z nacistického vězení. Po návratu z komunistického vězení ale už toho ze života příliš neměl, spíše jen živořil. Jeho syn to charakterizuje slovy „Otec byl už u konce svých sil. Nacistický kriminál ho připravil o zdraví a komunistický o rozum, a nakonec i o život. Nejprve ho ranila mozková mrtvice a brzy nato ho vysvobodil milosrdný infarkt.“

Kniha o jednom nešťastném osudu člověka, který si musel protrpět jak nacistické, tak komunistické vězení, je cenným dokumentem doby. Může zaujmout jak starší pamětníky, kteří zažili na vlastní kůži oba totalitní režimy, tak i mladší generace, které díky svému věku nezažily ani jeden z nich, popř. si pamatují jen období normalizace 70. a 80. let, které přes svou absurdnost a bezperspektivnost bylo jen slabým odvarem drsných 50. let a stejně těžko se dá srovnávat s obdobím Protektorátu. Kniha je velmi čtivě napsána a lze ji doporučit každému, kdo má zájem si přečíst

hluboce lidský příběh zasazený do zajímavého historického kontextu. Kniha může posloužit i jako varování jak před extrémně levicovými, tak i extrémně pravicovými politickými stranami včetně jejich demagogie a populistických slibů, protože ukazuje, jaké dopady to může mít na „obyčejné“ lidi, pokud se takové strany dostanou díky „podpoře lidu“ k moci a pokud se jim podaří si zajistit „vedoucí úlohu“ a de facto absolutní moc.

Petr Pavlík, 30.9.2018

DEMOKRATICKÝ KLUB

Přehled vydaných publikací v letech 1990–2017 (doplňný přehled, leden 2018)

Co je a o co usiluje Demokratický klub? (**brožura**), 1990; Co je Demokratický klub? (**leták**) 1990; Souhrnné informace o Dk (**Inf.**); Bulletin Dk-Dialog (**Dk-D**); speciální číslo bulletinu (**S**); Demokratický seminář (**Ds**); Stanovy (**St.**) a Konference Svoboda a odpovědnost (**konf.**)

1990	brožura, leták, 3. Inf.
1991	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
1992	1, 2, 3, 4, 4. Inf. , 5, 6, 7, 8, 9, 10
1993	1, 2, 3, 4, 5, 6, 5. Inf. , 7, 8, 9, 10
1994	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
1995	1, 2, 3, 4, 5, 6, 6. Inf. , 7, 8, 9, 10
1996	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
1997	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 7. Inf. , 8, 9, 10*98
1998	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
1999	1, 2, 3, 1. S , 4, 5-6, 7, 8, 9-10
2000	1, 2, 3, 4, 5-6, 7, 8, 9, 10, 2. S
2001	1, 2, 3. S , 3-4, 5-6, St. , 7-8, 9-10
2002	1-2, 3-4, 8. Inf. , 1. Ds , 5-6, 7-8, 9-10
2003	1-2, 3-4, 5-6, 7, 2. Ds , 8, 9-10
2004	1-2, 3-4, 5-6, 7-8, 9-10, 9. Inf.
2005	1-2, 3-4, 3. Ds , 3-4, 5-6, 7-8, 9-10
2006	1-2, 3-4, 4. Ds , 5-6, 7-8, 9-10
2007	1-2, 3-4, 5-6, 7-8, 9-10
2008	1, 2
2009	1, 2, 3, 4, konf.
2010	1, 2, 3, 4
2011	1, 2
2012	1, 2, 3, 4

2013 1, 2, 3
2014 1, 2, 3, **10. Inf.**
2015 1, 2, 3
2016 1, 2, 3
2017 1, 2, 3

Anglická verze

1994 (I, 1), 1995 (II, 1), 1996 (III, 1), 1997 (IV, 1), 1998 (V, 1), 1999 (VI, 1, 2), 2000 (VII, 1, 2), 2001 (VIII, 1, 2), 2002 (IX, 1,2,3), 2003 (X, 1), 2004 (XI, 1,2), 2005 (XII, 1,2), 2006 (XIII, 1), 2007 (XIV, 1), 2008 (XV, 1), 2009 (XVI, 1), 2010 (XVII, 1), 2012 (XVIII, 1), 2013 (XIX, 1), 2014-15 (XX, 1), 2016 (XXI, 1,2), 2017 (XXII, 1).

V případě Vašeho zájmu můžeme doplnit všechna čísla, která Vám eventuálně chybí.

Všechna čísla Dk-Dialogu jsou umístěna na www.demokraticky-klub.cz, archivní čísla jsou tam umístěována postupně.

Vyšel také jmenný rejstřík za prvních dvacet let.

Předmětový rejstřík připravujeme.

Výkonná rada Dk

VÍTE, ŽE ...

... **Klub na obranu demokracie** pořádal diskusní večer Co můžeme udělat pro polistopadovou demokracii. <http://klubod.cz>

... **Milion chvilek pro demokracii** připravilo oslavu 100 let republiky.

... Informace o vztahu **OSN a nevládních organizací** najdete zde: <http://research.un.org/en/ngo>

... **Masarykova společnost** zve na přednášky: čtvrtek 15. 11. Masarykova cesta k založení demokratického Československa, čtvrtek 13. 12. T. G. Masaryk - mezi vědou a vírou. V budově ÚČLAV ČR, Praha 1, Na Florenci 3, začátek v 17:30 h.

... **Post Berllum** otevřelo na Letné multimediální výstavu Paměť národa, část je i volně v sadech, část uvnitř „pod Stalinem“.

... Přednáška prof. Igora Lukeše „**Osamělost sebestředného státu: tragédie československé zahraniční politiky v roce 1938 a dnes**“ pořádaná sekci politické psychologie ČMPS k výročí republiky proběhla v říjnu v AV ČR.

... Dokumentární film Bojovníci ze západní a východní fronty, Deníček RAF promítaný v DAP 8. 11. 2018 bude pravděpodobně možné promítat i jinde, informace dostaneme.

Jitka Nováková, říjen 2018

Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Také v dalších měsících pokračovala pravidelná setkání členů a přátel Klubu k aktuálním politickým otázkám: V červenci a srpnu jsme měli setkání u kulatého stolu na téma Aktuální problémy současné politické reality. V září proběhlo setkání na téma 70 let existence Demokratického klubu a v říjnu připravil doc. Ing. Julius Foit úvodní slovo na téma Jak jsem vnímal běh dějin a co mi říká Afrika.

Nezapomínejte prosím, že Vaše připomínky, poznatky i pochvaly k Dk jsou vítány. ***Bude také přínosem, když nám pošlete návrh na téma setkání Dk, které byste chtěli přednést, případně které by Vás zajímalo a měli bychom získat přednášejícího.***

POZVÁNKA

na setkání dne 20. listopadu 2018 (třetí úterý v měsíci) **v 17 hod.** v **Měšťanské besedě** v Praze (CEVRO Institut – vysoká škola), Jungmannova 17, Praha 1, místnost č. 206 (2. patro). **Téma: O jednom putování za zlatem, diamanty, vínem, pštrosy, horami a mořem**, prezentaci připravil jako host Doc. Ing. Julius Foit, CSc. Pozvánky na tato setkání zasíláme pouze elektronicky. Pokud je nedostáváte, nemáme Vaši e-mailovou adresu. Můžete je najít také na webu Dk.

Oznámení pro členy Dk, kteří chtějí dostávat Dk-Dialog pouze elektronicky: prosím, oznamte nám své přání obratem na adresu dklub@volny.cz. Děkujeme.

Vydavatel: Demokratický klub, Františka Křížka 1, 170 00 Praha 7.

Telefonní číslo: 221 506 733 (též záznamník);

e-mail: dklub@volny.cz, webová stránka: <http://www.demokratickyklub.cz>

Demokratický klub můžete sledovat i na Facebooku a na Twitteru.

Bankovní spojení Demokratického klubu: Česká spořitelna, a.s., pobočka č. 01/103, Praha 1,

Rytířská 29, číslo účtu 1923868339/0800

IBAN CZ 76 0800 0019 2386 8339 SWIFT GIBACZPX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Josef Kandert, Jitka Nováková a Zdeněk Pavlík

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20. 12. 1993. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759.

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.